

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja l. in 15. vsakega meseca na celi poli, in veljá za celo leto 2 gold. 50 kr., za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 24.

V Ljubljani 15. decembra 1873.

Tečaj XIII.

Vabilo na naročbo „Učiteljskega Tovarisa“ za l. 1874.

S pričujočim listom končava „Tov.“ svoj XIII. tečaj, in vabi svoje prijatelje in znance za naročbo na XIV. letnik. Na Slovenskem skoraj vsi učitelji poznajo ta list in dobro vedo, kako je dosihmal pisal. Tudi prihodnje leto misli „Tov.“ svojo „ternjevo“ pot nadaljevati. — Od l. 1861., ko je „Tov.“ jel izhajati, in slovenske učitelje buditi do danes, ko stojimo pri sklepu l. 1873. — koliko sprememb vidimo v deržavnem in družčinskem življenji. — Te premembe so tudi mnogo vplivale na šolstvo, na razmere učiteljske, na vse njih mišljenje in nagnjenje. Od l. 1869., ko smo dobili nove šolske postave, so se učitelji začeli gibati, premikati in preselovati se, ter se tudi še do sedaj niso upokojili. Šolsko vprašanje namreč globoko sega v družčinsko življenje. — V tak položaj smo tudi mi postavljeni. — V takih okoliščinah, v tako nemirnih časih vredovati šolski list, je silo težavno. Ako se enim prikupimo, zamerimo se drugim; ako se vsem hočemo prikupiti, pa nikomur ne vstrežemo. Kaj nam je tedaj storiti v takih okoliščinah? — Povejmo odločno, kaj hočemo, pa tudi kako hočemo!

Hočemo tedaj v novem letu ostati to, kar smo bili dosihmal, „stara vera, pa stara petica, pa staro prepričanje“. — Dvanajst let je bil „Tov.“ edini šolski list na Kranjskem; budil in vnmal ter združeval je učitelje. — A to nekaterim ni bilo všeč, razrušiti so hotli slogu učiteljsko, podreti z enim hi-

pom, kar smo v 12. letih stavili. Tudi slovenskim bratom nismo vstregli, bili smo jim preveč klerikalni, ker smo zagovarjali versko in kerščansko odgojo; toda kakor do sedaj, tako tudi po sedaj svobode in prostomiselnosti ne bodemo s tem iskali, da bi napadali vero in drugo, kar je našemu kerščansko-slovenskemu ljudstvu ljubo in drago. — Ker drugi zagovarjajo brezversko (konfessionslose) šolo, naj pa „Uč. Tov.“ zagovarja versko šolo, ko piše za verno katoliško ljudstvo. — Ker pa vero zagovarja, ne more napadati stanu, kateri nosi versko idejo, t. j. svečeniškega stanu. In v tem vprašanju pa kakor šolski list ne bo segal v prepire, kateri nastajajo med duhovniki in učitelji zavoljo menj važnih reči. Sicer se pa ne bo vtikal v stvari, katere šolskega vprašanja neposredno ne zadevajo, marveč bode povdarjal pedagogiko, katera pri kristjanih ne more opirati se na drugo, nego na kerščansko vero, iz katere tudi jemlje nagibe in pripomočke v нравno in bogoljubno življenje. Tako je bilo in tako bode naše načelo. — Oblaki sicer zakrivajo solnce, in nevedneži pravijo, da solnce ni več na nebu; a veter pride in razžene oblake, in solnce se sveti v vsej svojej milobi. —

Vse drugo na svetu pa se spreminja; ljudje napredujejo v vednosti in učenosti; človeku je treba sedaj več znati in vedeti kakor nekdanj, tedaj se mora mladost sedaj tudi več učiti kakor nekdanj; didaktika in metodika napreduje, se vé da ne tako v velikanskih skokih kakor nekateri terdó, a vendar le napreduje. Za napredek v tem zmyslu se bo „Uč. Tovariš“ zmirom poganjal, hvalil, kar je hvalevrednega, starega pa ne zametaval samo zaradi tega, ker je bilo poprej navadno.

„Učit. Tov.“ piše dalje slovenskim starišem, slovenskim šolam, in slovenskim učiteljem daje navode; tedaj bo pred vsim varoval domače svetinje, oziral se na potrebo domačih ljudskih šol, drugi naj pa skerbé za svoje šole. Dokler je bil „Uč. Tov.“ edini šolski list, je pisal tudi, kako se podučuje slovenska mladost v nemškem jeziku, sedaj mu tega treba ni, ako hočejo, naj to pišejo drugi. Nam sedaj pred vsem veljá domača beseda. Ozirali se bomo na učiteljeve potrebe v ljudski, tedaj v narodni šoli.

Slovenskim šolam pa več koristimo, ako jim prinašamo šolskega blaga v domačem jeziku tudi v pičli meri, kakor bi jim kazali bogate tuje izdelke. Pripravne take spise bodemo poslovenili v potrebo in porabo domačim šolam; kdor hoče kaj za narod storiti, mora pisati v tem jeziku, katerega narod govori. Ozirali se bomo na možake iz lastnega roda, ki so se trudili na

zapuščinem polji slovenske literature. „Učit. Tov.“ si šteje v zaslugo, da je v zadnjih treh tečajih kazal Slovencem, kaj jim je bil Metelko, namreč dobrotnik učiteljem in učencem, in kaj je storil za slovensko slovstvo; v prihodnje pa hoče razlagati poleg drugega, kaj je bil narodu slovenskemu ranjki Peter Hitzinger, neutrudljiv pisatelj in iskren domoljub, ter se nadeja tako vstreči vsem, kateri čislajo pravo marljivo domoljubje.

Oziraje se na poterjena pravila pedagogike bode povdarjal „Tov.“ izobraženje na podlagi maternega jezika, in zavračeval tiste, kateri ali res mislijo, ali samo tako pravijo, da se mora Slovenec poprej potujčiti, predno se začne omikovati. Že nam nekateri ponujajo tiste čase nazaj, ko je bila dobra samo tista šola, katera je ljubkovala in njegovala nemščino na škodo materinščini in kaj vreden samo tisti učitelj, ki se je vnemal za nemščino ali vsaj za takega se hlinil. — Nam je srajca bližje nego suknja, in brané svoje, nečemo nobenemu krivice delati, naj je tudi drugi nam ne delajo.

To so bila od nekdanj naša načela, in tem bolj so sedaj, ko se ljudje sim in tje begajo in drug zoper drugega hujskajo, da bi človek skoraj res poslednjič ne vedel, kaj bi, kaj bi ne!

„Tov.“ ostane tedaj tudi v prihodnjem letu to, kar je bil v 12 letih, katoličan in Slovenec, kakoršni so menda tudi učitelji in šole, za katere piše. Komur dopada taka pisava, naj ga bere, naj ga podpira. Tudi v prihodnjem letu bo „Tovariš“ prinašal raznega berila; ima več glay, katere bodo mislile, več rok, katere bodo zanj pisale. Bolje pa ko ga bodo naročniki podpirali, bolj različni bodo njegovi sestavki. Prinašal bo tudi, kakor nekdanj, muzikalne, pa tudi risarske priloge, ako bo de mogel shajati. Dosihtmal pa posebno v naj novejših časih „Tov.“ svojemu vredniku ni drugega koristil, nego da mu je pridobil veliko „pridevkov“.

Pa to podpisane ne plaši; še hoče poskusiti zanaprej, ker je gosp. založnik blage volje obljubil založništvo še prevzeti.

Naj se pokaže, ali so slovenski učitelji in njih prijatelji toliko zmožni, vzderževati še letos tudi list, kateri je 13 let že romal po Slovenskem, budil in vnemal slovenske učitelje ter jim prinašal raznoverstnega berila. Božja pomoč z nami! Veljal pa bo „Učiteljski Tovariš“ za celo leto **3 gl.**; za pol leta **1 gl. 50 kr.** Naročnino sprejema založništvo (Milic-eva tiskarna na Starem tergu št. 33).

V Ljubljani, 15. decembra 1873.

Vredništvo in založništvo.